

Стимулиране развитието на научния потенциал в Русенския университет чрез надграждане на съществуващата система за квалификация и кариерно развитие на преподавателите

Велизара Пенчева, Пламен Даскалов, Цветелина Георгиева

Stimulating the growth of scientific potential at the University of Ruse by upgrade of the existing system of training and career growth of the teachers The main tasks and results of the project "System for training and career development of teachers in Rousse University" A. Kantchev "which is funded by the Operational Programme" Human Resources Development ", co-financed by the European Social Fund of the European Union are considered in the paper. Upgrading the existing system of training and career development of teachers is a common objective of the project. Promoting the development of research potential of the university through ongoing training in key areas and the use of ICT in teaching is the specific objective of the project.

Key words: Human Resources Development, career development of teachers.

ВЪВЕДЕНИЕ

Приоритетите на стратегия „Европа 2020“ за интелигентен и приобщаващ растеж са в основата на перспективите за развитие на България като страна – член на Европейския съюз. Тяхното постигане на национално равнище е силно обусловено от политиките за развитие на българското образование.

Високото качество на висшето образование. е условие за усъвършенстването на притежаваните и за постигането на нови умения. Това е основа за постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда, подобряване на заетостта и увеличаване на икономическия растеж.

В стратегията за качество на образование на Русенския университет са заложили следните мерки [3]:

- обучение и подготовка на преподаватели за придобиване на образователна и научна степен "доктор";
- провеждане на продължаващо и непрекъснато обучение;
- мобилност на преподаватели с цел повишаване на тяхната квалификация;
- баланс между законови изисквания, национални и европейски стандарти, академична свобода и изискванията на пазара на образователни и научни услуги;
- адекватност на кадровия потенциал от гледна точка на научно-преподавателската и научно - изследователската дейности.

В системата за качеството се поставят изискванията при оценяването на преподавателите по отношение постигнатото от тях качество на обучение. В нея се уточняват критериите, показателите и източниците на информация за това. В тази система се определя реда за оценка на квалификацията на академичния състав във връзка с осигуряването на високо качество на обучението и се описват дейностите за определяне потребностите от неговото обучение.

Към основните сфери на изява на академичния състав са насочени и конкретните стимули за мотивиране, които условно могат да се разделят на три групи:

1. Стимули, свързани с учебната дейност;
2. Стимули, свързани с атестацията на академичния състав;
3. Стимули относно кариерното развитие на преподавателския състав.

Последните два вида стимули са тясно свързани с промяна в Закона за развитие на академичния състав, както и процедурните правила на Русенски университет за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности и за атестиране на преподаватели [1,2,4,5]. Това обуславя необходимостта от развитие на съществуващата система за атестиране на

преподавателите в Русенски университет съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България и създаването на нови процедурни правила за атестиране на преподавателите.

Надграждането на съществуващата система за квалификация и кариерно развитие на преподавателите е обща цел на проект на Русенски университет с №BG 051PO001-3.1.09-0014 и наименование „Система за квалификация и кариерно израстване на преподавателите в Русенския университет „А. Кънчев“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Проектът е с продължителност 23 месеца, стартирал е на 23 април 2013 година и приключва на 23 март 2015 година.

Специфичните цели, дефинирани в проекта са:

1. Стимулиране развитието на научния потенциал на РУ чрез продължаващи обучения в ключови области като чуждоезикови умения и използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в преподаването, придобиване на специфични професионални знания и компетенции, свързани със съвременните програми за обучение.

2. Подобряване на качеството на висшето образование и обучението в РУ в съответствие с потребностите на пазара на труда, чрез повишаване на подготовката на преподавателите.

В проекта е предвидено да се идентифицират потребностите за кариерно израстване на новопостъпилите нехабилитирани преподаватели в РУ през последните 10 години (Дейност 1). В целевата група участват новопостъпили преподаватели в РУ с различна степен на квалификация и различни области на висшето образование. Генерална съвкупност е от 118 преподавателя с и без образователна и научна степен "доктор". За да се идентифицират потребностите им за повишаване на квалификацията им са планирани следните дейности:

- създаване на методика за анкетно проучване на потребности за повишаване на квалификацията на целевата група;
- създаване на анкетна карта за проучването;
- обработване на резултатите от проучването и формиране на списъци от преподавателите от целевата група по курсове на обучение и видовете курсове за обучение.

Повишаването на подготовката на преподавателите в РУ води до повишаване на качеството на обучение на студентите. Във връзка с това е планирано следното (Дейност 2):

- Подготовка и провеждане на специализирани курсове по пет от областите на висшето образование (Педагогически науки; Социални, стопански и правни науки; Природни науки, математика и информатика; Технически науки; Здравеопазване и спорт), за които РУ има акредитация;

- Подготовка и провеждане на специализиран курс за прилагане на съвременни образователни стратегии, базирани на най-новите информационни и комуникационни технологии;

- Подготовка и провеждане на специализиран курс за разработване на учебни планове и програми обвързани със Системата за натрупване и трансфер на кредити (ECTS);

- Подготовка и провеждане на специализиран курс за методика на академичното преподаване и научноизследователската дейност;

- Подготовка и провеждане на специализиран курс по защита на авторските права и интелектуалната собственост.

Всички новопостъпили преподаватели имат виждане за своето развитие, което изпълняват на различен етап. Независимо от това, е необходимо да се регламентират задължителни курсове, които трябва да бъдат посетени за да се гарантира повишаване на квалификацията и кариерното им израстване. В тази връзка се предвижда разработването на общ групов учебен план от курсове за обучение на новопостъпили преподаватели, който да осигури обща първоначална преподавателска подготовка за гарантиране на качеството на обучение и научни изследвания (Дейност 3). Допълнително ще се разработят учебни програми за всеки от курсовете.

Оценката на съответствието на подготовката на преподавателите ще се извърши чрез анкетни проучвания, интервюта и наблюдения на работата на преподавателите от експерти в съответната област и представители на фирми, работещи в съответната област на оценявания (Дейност 4). Допълнително се предвижда разработването на процедура за оценка на качеството на подготовка на преподавателите с оглед обучение, ориентирано към пазара на труда чрез:

- дефиниране на показатели за оценка;
- разработване на система за оценка.

Предвижда се и апробиране на процедурата.

Осъвременяването на съществуващата система за атестиране на преподавателите в РУ налага да се разработят вътрешноуниверситетски стандарти от минимални изисквания към преподавателите от всяка област на висшето образование за която РУ има акредитация. В стандартите ще се дефинират изисквания за прослушване от преподавателите на курсовете от груповия учебен план за новопостъпили преподаватели. Ще се разработи методика за оценка на преподавателите, включваща и оценката на потребителите на образователната услуга (студентите и бизнеса) (Дейност 5). Резултатът от тази дейност е създадена, апробирана и усъвършенствана система за кариерно израстване на преподавателите в Русенския университет, съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България, приета от Академичния съвет на Русенски университет.

С помощта на Дирекция "Връзки с обществеността и реклама" на университета обществеността в региона и страната ще бъде запозната с основните резултати от работата по проекта, като за целта съответна информация периодично ще бъде публикувана във вестници, списания и интернет страници, на информационни табла, подходящи табели за офисите, отпечатани и разпространени информационни брошури (Дейност 6). Проведена е пресконференция при стартиране на проекта, която е отбелязана в редица медии (фиг. 1)

Фиг. 1. Пресконференция по проекта, проведена на 25 юни 2013 година.

В тази дейност се предвижда и една пресконференция при приключване на проекта; да се подготвят публикации за дейностите и резултатите от проекта;

информационни табла; рекламни брошури и рекламни материали (химикалки, папки, и др.) за проекта, както и да се създаде сайт на проекта.

За качествено изпълнение на поставените цели на проекта е предвидена дейност за управление (Дейност 7), в която са планирани следните задачи:

- Управление и координация на дейностите в съответствие с графика;
- Организация и управление на финансовите средства (бюджета);
- Взаимодействие с експертния екип;
- Подготовка и провеждане на работни срещи и заседания на екипа на проекта;
- Сформиране и работа с целева група;
- Подготовка и провеждане на обществени поръчки;
- Съхраняване и архивиране на документите (писма, отчети, тръжни процедури)

и материалите по проекта;

- Поддържане на непрекъснати контакти със Структурни фондове на МОМН;
- Подготвяне на междинни и финални технически и финансови отчети.

Индикаторите за изпълнението на дейностите проекта са следните:

Дейност 1.

- Създадена методика за анкетно проучване на потребности за повишаване на квалификацията на целевата група.
- Създадена анкетна карта за проучването.
- Списък на курсове за обучение на преподавателите от целевата група.
- Списък на преподавателите от целевата група по курсове на обучение.

Дейност 2.

- Подготвени специализирани курсове по пет от областите на висшето образование (Педагогически науки; Социални, стопански и правни науки; Природни науки, математика и информатика; Технически науки; Здравеопазване и спорт), за които РУ има акредитация;
- Подготвен специализиран курс за прилагане на съвременни образователни стратегии, базирани на най-новите информационни и комуникационни технологии;
- Подготвен специализиран курс за разработване на учебни планове и програми обвързани със Системата за натрупване и трансфер на кредити (ECTS);
- Подготвен специализиран курс за методика на академичното преподаване и научноизследователската дейност;
- Подготвен специализиран курс по защита на авторските права и интелектуалната собственост;
- Обучение на целевата група;
- Проведен дискуссионен форум за потребностите на преподавателите от целевата група от специализирани обучения.

Дейност 3.

- Проведен дискуссионен форум за съдържанието на групов учебен план за квалификация и кариерно израстване на преподавателите от целевата група.
- Разработен групов учебен план.

Дейност 4.

- Апробирана процедура, показатели и система за оценка на качеството на подготовка на преподавателите с оглед обучение, ориентирано към пазара на труда.

Дейност 5.

- Създадени нови процедурни правила за атестиране на преподавателите;
- Създадени вътрешноуниверситетски стандарти от минимални изисквания към преподавателите от всяка област на висшето образование за която РУ има акредитация;
- Създадена методика за оценка на преподавателите, включваща и оценката на потребителите на образователната услуга;
- Усъвършенствана система за кариерно израстване на преподавателите;

Дейност 6.

- Проведени пресконференции;
- Подготвени информационни табла;
- Подготвени рекламни брошури за проекта;
- Създаден сайт на проекта;
- Проведени работни заседания на екипа на проекта.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на дейностите на проекта, чието високо качество се гарантира от експертния потенциал на участниците в проекта, от проведени минимум 23 работни заседания на екипа за организация и управление на проекта ще доведе до изпълнението на индикаторите на проекта, както и до стимулиране развитието на научния потенциал в Русенския университет чрез надграждане на съществуващата система за квалификация и кариерно развитие на преподавателите.

БЛАГОДАРНОСТ

Публикацията е по проект №BG 051PO001-3.1.09-0014 и наименование „Система за квалификация и кариерно израстване на преподавателите в Русенския университет „А. Кънчев“.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“.

Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Русенски университет „Ангел Кънчев“ носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или на Министерството на образованието и науката.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Вътрешна наредба за атестирането на академичния състав на Русенски университет "Ангел Кънчев", 2012 год.

[2] Закон за развитието на академичния състав в Република България, обн. ДВ. бр.38 от 21 Май 2010 г., изм. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 28 Декември 2010 г.

[3] Наръчник по качество на Русенски университет "Ангел Кънчев", 2012 год.

[4] Правилник за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България, приет с ПМС No 202 от 10.09.2010 г. Обн. ДВ. бр.75 от 24 Септември 2010 г., изм. ДВ. бр.19 от 8 Март 2011 г.

[5] Процедурни правила за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Русенски университет "Ангел Кънчев", 2012 год

За контакти:

проф. д-р инж. Велизара Пенчева, Дирекция по Качество на образованието, Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082-888 377, e-mail: vpencheva@uni-ruse.bg

проф. д-р инж. Пламен Даскалов, Център за продължаващо обучение, Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082-888 405, e-mail: daskalov@uni-ruse.bg

доц. д-р инж. Цветелина Георгиева, Катедра "Автоматика и Мехатроника", Русенски университет "Ангел Кънчев", тел.: 082-888 668, e-mail: cgeorgieva@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.